

Leino, Tiitinen, Kurkirinne
7.1.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö
VN/25958/2020

Energiateollisuus ry:n lausunto ehdotetusta valtioneuvoston asetuksesta lämmityksen, jäähdytyksen ja veden kulutustiedoista, laskuista ja kustannusten jakamisesta

Energiateollisuus ry (ET) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle ja toteaa lausunnossaan seuraavaa:

Yleiset kommentit

Suomessa kaukolämpöyhtiöt laskuttavat asiakkaitaan hyvin yleisesti todettuun kulutukseen perustuen. Yleisimmät laskutusjaksot ovat kuukausittainen ja neljännesvuosittainen laskutus. ET kiittää asetusehdotuksen muotoilua siitä, että siinä on selkeästi todettu, että laskutustiedot on annettava vähintään kerran vuodessa laskutuksen yhteydessä. Siten jokainen todettuun kulutukseen perustuva lasku asiakkaalle ei ”laukaise” asetusehdotuksen mukaisten tietojen antamisvelvollisuutta eikä myöskään laskujen yleisiä sisältövaatimuksia ole erikseen säädelty. Tuemme muotoilua, että tiedot on toimitettava laskutuksen yhteydessä, mutta ei välttämättä itse laskulla.

Energiateollisuuden muutosehdotukset pykäliin ja säännöskohtaisiin perusteluihin

3 § Lämmityksen ja jäähdytyksen laskutustiedot

Energian vähittäismyyjän on vähintään kerran vuodessa toimitettava laskutuksen yhteydessä tiedot:

1) sovellettavista maksuista ja veroista

Verojen osalta tulkitsemme tässä tarkoitettavan arvonlisäveroa, joka on ainakin tällä hetkellä ainoa suora vero, joka kaukolämpölaskulla asiakkaalle kohdistuu.

2) kunkin maksun osalta laskutettavien yksiköiden määrästä, yksikköhinnasta ja veloittavasta summasta sekä veloittavien maksujen kokonaissummasta;

ET:n kannan mukaan olisi tarpeellista tarkentaa perustelumuiistiossa, että vähintään kerran vuodessa laskutuksen yhteydessä on tarkoitus esittää kootusti vuoden mittaiselta ajanjaksolta laskutettujen yksiköiden määrä, yksikköhinnat sekä veloittettujen maksujen kokonaissummat. Aiemman energiatehokkuuslain 25 §:n mukaiseen energian käyttöä koskevaan raporttiin sisältyi mm. 3 §:n 1 momentin 2) kohdan vaatimuksia vastaavat koontitiedot vuoden mittaiselta ajanjaksolta, joten olisi loogista, että nämä tiedot olivat myös vuoden mittaiselta jaksolta. Tällä hetkellä asetusluonnoksen kirjaus vailla perustelumuiistian tarkennusta herättää kysymyksen siitä, miltä ajanjaksolta tiedot on toimitettava eli esitetäänkö ne kootusti vuoden mittaiselta ajalta vai esim. laskutuskaudelta, jonka laskutuksen yhteydessä tiedot annetaan.

3) vuotuisista energian tuottamiseen käytettyjen energialähteiden osuuksista sekä niihin liittyvistä vuotuisista kasvihuonepäästöistä sekä energian tuottamiseen käytettyjen energialähteiden veroista,

ET toteaa, että asetuksen perusteluihin voisi tarkentaa vaatimuksen koskevan sekä kaukolämpöyhtiön omaa tuotantoa että sen muuta lämmön hankintaa (myös esim. hukkalämpöjen talteenottoa).

4) alkuperätakuilla uusiutuvista lähteistä peräisin olevaksi sekä hukkalämmöksi tai –kylmäksi varmennetun energian osuudesta edellisen vuoden aikana myydystä energiasta;

ET näkee ongelmallisena sen, että lämmön alkuperätakuista ei ole vielä olemassa voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöä. ET:n käsityksen mukaan on siten hankala asettaa asetukseen vaatimusta, joka velvoittaisi alkuperätakuilla varmennetun energian osuuden ilmoittamisen.

Kyseenalaistamme myös sen, että uusiutuvan energian direktiivin 24 artiklan 1 kohdan implementointi edellyttäisi tämän veloitteen ottamisen osaksi laskutustietoja. Direktiivin mukaan asiakkaalle on annettava tietoja energiatehokkuudesta ja uusiutuvan energian osuudesta näiden kaukolämmitys- ja -jäähdytysjärjestelmissä. Nyt 3 §:n 1 momentin 4) kohdassa edellytetään ilmoittamaan alkuperätakuilla uusiutuvista lähteistä peräisin olevaksi sekä hukkalämmöksi tai –kylmäksi varmennetun energian osuus edellisen vuoden aikana myydystä energiasta. ET:n käsityksen mukaan tämä on ongelmallinen kirjaus, koska lämmön alkuperätakuujärjestelmä ei käsityksemme mukaan tulisi olemaan sidottu energian vähittäismyyjän fyysiseen lämmön toimitukseen. Tällöin pelkillä alkuperätakuilla varmennetun uusiutuvan energian osuus ei kerro luotettavasti energian vähittäismyyjän todellista uusiutuvan energian osuutta lämmitysjärjestelmässä.

Käsityksemme perustuu kesällä 2020 lausunnolla olleeseen luonnokseen hallituksen esityksestä laiksi energian alkuperätakuista (VN/6434/2019). Luonnoksen perusteluissa todettiin mm. ”Lämmön ja jäähdytyksen myyjien, tuottajien ja käyttäjien tulisi varmentaa alkuperätakuuta peruuttamalla myymänsä tai käyttämänsä lämpö tai jäähdytys, joka on ilmoitettu alkuperältään uusiutuvaksi tai hukkalämmöksi tai -kylmäksi. Varmennusvelvoite koskisi ainoastaan tilanteita, joissa lämpöä ja jäähdytystä markkinoidaan tai myydään alkuperältään määriteltynä. Ehdotuksella ei veloitettaisi lämmön ja jäähdytyksen tuottajia hakemaan alkuperätakuuta tuotannolleen.” Siten HE luonnoksen ehdottama lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuu olisi irrallaan lämmön fyysisestä siirrosta.

Lisäksi kirjaus voisi johtaa jopa harhaanjohtavien tietojen antamiseen esim. tilanteessa, jossa energian vähittäismyyjä hakisi alkuperätakuut kaikelle tuottamalleen energialle, myisi takuut eteenpäin eikä markkinoisi lämpöään uusiutuvana. Vähittäismyyjän tulisi lienee kuitenkin ilmoittaa, että 100 % osuus edellisvuoden myydystä energiasta on alkuperätakuilla uusiutuvaksi varmennettua (vaikkakaan ei asiakkaille sellaisena myytyä).

ET ehdottaa, että 3 §:n 1 momentin 4) kohta poistetaan asetuksesta. Käsityksemme mukaan uusiutuvan energian direktiivin 24 artiklan 1 kohta voitaisiin implementoida täydentämällä esim. perustelumuiiota asetusehdotuksen 3 §:n 1 momentin 3) kohdan osalta. Perustelumuiotissa voitaisiin esittää vähimmäistaso, jolla vuotuiset energialähteiden osuudet tulee ilmoittaa. Tällainen vähimmäistaso voisi olla: uusiutuvat, hukkalämpö (tai -kylmä), turve, fossiiliset. Tämän myötä asiakkaat saisivat tiedon kaikesta uusiutuvasta energiasta kaukolämpöjärjestelmässä eivätkä ainoastaan alkuperätakuilla varmennetusta.

6) jotka tarvitaan asiakasvalitusten tekemistä varten sekä kuluttajille suunnatussa laskutuksessaan tietoja kuluttajien käytettävissä olevista riitojenratkaisumenettelyistä;

Lisäysehdotus (stilistinen) 6) niiden tahojen yhteystiedoista ja verkkosivujen osoitteista, jotka tarvitaan asiakasvalitusten

9) loppukäyttäjän energiankulutuksesta verrattuna muihin vastaaviin loppukäyttäjiiin.

ET toteaa, että kyseistä kohtaa olisi tarpeen muuttaa siten, että ”loppukäyttäjä” korvattaisiin

”loppuasiakas”-termillä. ET:n kannan mukaan tämä selkeyttäisi vaatimusta energiatehokkuuslain määritelmien näkökulmasta. Lain määritelmän mukaan ”loppukäyttäjällä” tarkoitetaan luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, joka käyttää energiaa tai lämmintä käyttövedtä riippumatta siitä, onko tällä sopimussuhdetta kyseisen energian tai lämpimän käyttöveden toimittajan kanssa. Siten loppukäyttäjä on esim. taloyhtiön asukas, joka käyttää energiaa loppuasiakkaan ollessa taloyhtiö. Asetuksessa tai sen perusteluissa ei selvennetä syytä sille, miksi asetukseen on tässä kohtaa valittu termi ”loppukäyttäjä”. Energian vähittäismyyjälle loppukäyttäjien ts. taloyhtiön asukkaiden kulutusten vertailu ei ole mahdollista.

Mikäli loppukäyttäjä-termiä kuitenkin käytetään, niin perustelumuistiossa tulisi selvittää, että tässä tapauksessa loppukäyttäjä on energian vähittäismyyjän näkökulmasta sama taho kuin loppuasiakas ja perustella se, miksi tässä kohdin asetuksessa käytetään lain määritelmistä poikkeavaa terminologiaa.

Velvollisuus toimittaa tiedot kasvihuonekaasupäästöistä 1 momentin 3 kohdan mukaisesti koskee vain toimituksia sellaisista kaukolämpöjärjestelmistä, joiden nimellinen kokonaislämpöteho on yli 20 MW. Tätä sovellettaessa huomioon otettavina kasvihuonekaasupäästöinä pidetään päästökauppain (311/2011) 6 §:n 1 momentin 1 – 2 kohdassa tarkoitettuja kaasuja.

ET tukee sitä, että kasvihuonekaasupäästöjen ilmoittamisvelvoitteen osalta on hyödynnetty direktiivin sallimaa joustoa ja rajattu ilmoittamisvelvoite koskemaan vain niitä kaukolämpöjärjestelmiä, joiden nimellinen kokonaisteho on yli 20 MV.

4 §

Lämmityksen ja jäähdytyksen kulutus- ja laskutustietojen toimittamistapa

Loppuasiakkaan on saatava laskutustiedot maksutta. Laskutustiedot on oltava mahdollista saada pyynnöstä sähköisinä. Sähköisessä laskutuksessa 3§:n 1 momentin 9 kohdassa mainittu tieto voidaan asettaa saataville energian vähittäismyyjän verkkosivuilla ja lisätä tästä merkintä laskuun. Kulutustiedot tulee asettaa saataville laskutuksen yhteydessä, sähköpostitse, kirjeitse tai energian vähittäismyyjän verkkosivuilla.

Jos kulutus- tai laskutustietoja asetetaan saataville verkkosivuilla, tulee kiinteistökohtaisessa laskutuksessa energian vähittäismyyjän ja huoneistokohtaisessa laskutuksessa loppuasiakkaan ilmoittaa loppukäyttäjälle vähintään kerran vuodessa laskutuksen yhteydessä verkkosivuilla saataville asetetuista tiedoista ja niiden päivittämisestä. Ilmoitukseen tulee sisällyttää linkki kyseisiin tietoihin.

Asetusehdotuksen lähtökohta laskutustietojen osalta on, että ne toimitetaan asiakkaalle kirjeitse, koska ehdotuksen mukaan ne on ainoastaan pyynnöstä oltava mahdollista saada sähköisinä. ET:n näkemyksen mukaan tämä ei vastaa direktiivin henkeä, joka kannustaa sähköiseen asioinnin mahdollistamiseen ja lisäämiseen. Se ei myöskään huomioi sitä, että sähköisen asioinnin rooli on kasvanut jatkuvasti yhteiskunnassamme, ja lisäksi myös asiakkaiden valmius sähköiseen asiointiin on parantunut merkittävästi. Emme näe nyky-yhteiskunnan vaatimusten mukaisena säätää asetuksessa ensisijaiseksi informointitavaksi kirjettä. Erityisen hankalana näemme sen, että asetusluonnoksen mukainen muotoilu edellyttää asiakkaalta nimenomaista ja aktiivista pyyntöä saada laskutustiedot sähköisinä. ET huomauttaa, että tällainen asiakkaan omaa aktiivisuutta edellyttävä kirjaus ei edesauta sähköisen asioinnin lisääntymistä, koska asiakkaat ovat useimmiten passiivisia tällaisissa kysymyksissä.

Näkemyksemme mukaan niiden asiakkaiden asema, jotka eivät halua tai voi asioida sähköisesti, tulisi turvata toisenlaisella muotoilulla, esimerkiksi siten, että näiden asiakkaiden olisi pyynnöstä mahdollisuus saada laskutustiedot kirjallisesti.

Ehdotammekin, että 4 §:n 1 momenttia muutetaan seuraavasti:

”Loppuasiakkaan on saatava laskutustiedot maksutta. Laskutustiedot on oltava mahdollista saada pyynnöstä kirjeitse. Kuitenkin sähköisessä laskutuksessa 3 §:n 1 momentin 9 kohdassa mainittu tieto voidaan kuitenkin aina asettaa saataville energian vähittäismyyjän verkkosivuilla ja lisätä tästä merkintä

laskuun. Kulutustiedot tulee asettaa saataville laskutuksen yhteydessä, sähköpostitse, kirjeitse tai energian vähittäismyyjän verkkosivuilla. ”

Mikäli muotoilua ei muuteta yllä ehdotetulla tavalla, ET pyytää harkitsemaan, että asetuksessa mahdollistettaisiin sähköinen asiointi niiden asiakkaiden osalta, joiden kanssa siitä on jo sovittu ilman, että asiakas nimenomaisesti pyytää asetuksen mukaisia laskutustietoja sähköisesti. Kaukolämmön yleisten sopimusehtojen (Suositus T1) 1.4.-kohdan mukaan: ”Asiakkaalla on oikeus saada laskut, sopimusehto- ja hinnanmuutosilmoitukset tai muut viestit sähköisenä. Asiakkaan osoite tai laskutusosoite voi olla esimerkiksi sähköpostiosoite.” Siten mikäli asiakkaan kanssa on jo sovittu sähköisestä asioinnista, niin nähdäksemme asiakkaalle tulisi voida toimittaa laskutustiedot tai tieto laskutustietojen päivittämisestä sekä linkki niihin asiakkaan energian vähittäismyyjälle toimittamaan sähköpostisoitteeseen.

Mikäli asiakkaalle toimitettaisiin tieto laskutustietojen päivittämisestä sekä linkki laskutustietoihin, niin yhteysosoitteeseen lähetettäisiin viesti, jossa informoitaisiin tietojen asettamisesta saataville internetsivulla ja linkki laskutustietoihin. ET ehdottaa tämän vaihtoehdon mahdollistamista, koska jokaiselle asiakkaalle erikseen lähetettävien, toisistaan poikkeavien laskutustietojen toimittaminen voi osoittautua työlääksi sähköpostilla. Eryisesti kun huomioidaan se, että osa laskutustiedoista toimitetaan kirjeitse. Siten linkin toimittamisen mahdollisuus on mielestämme ensiarvoisen tärkeä. Luonnollisesti myös uusien tai jo olemassa olevien muiden asiakkaiden kanssa tulisi voida sopia sähköisestä asioinnista, jolloin asiakkaat saisivat jatkossa laskutustiedot tai tiedon niiden päivittämisestä ja linkin laskutustietoihin sähköisesti.

Tällöin 4 §:n 1 momenttia voitaisiin muuttaa seuraavasti:

”Loppuasiakkaan on saatava laskutustiedot maksutta. Laskutustiedot tai tieto laskutustietojen päivittämisestä ja linkki laskutustietoihin on mahdollista saada sähköisesti pyynnöstä tai jos asiakkaan kanssa on sovittu sähköisestä asioinnista. Sähköisessä laskutuksessa 3 §:n 1 momentin 9 kohdassa mainittu tieto voidaan asettaa saataville energian vähittäismyyjän verkkosivuilla ja lisätä tästä merkintä laskuun. Kulutustiedot tulee asettaa saataville laskutuksen yhteydessä, sähköpostitse, kirjeitse tai energian vähittäismyyjän verkkosivuilla.”

Mikäli direktiivin implementoinnin vuoksi tai muista syistä asetusehdotuksen tekstiä ei voida muuttaa, ET pyytää, että perusteluissa kuvattaisiin sitä, miten asiakkaan tulee esittää pyyntönsä ja miten menetellään, jos asiakas on aiemmin sopinut täysin sähköisestä asioinnista. On huomattava, että jos asiakas on sopinut sähköisestä asioinnista, niin energian vähittäismyyjällä ei välttämättä edes ole asiakkaan fyysistä yhteysosoitetta tiedossa (asiakkaan yhteysosoite ei aina ole vastaava kuin käyttöpaikan osoite).

Annamme mielellämme lisätietoja.

Yhteyshenkilö:
Sirpa Leino
sirpa.leino@energia.fi
Puh. 050 5481128

Ystävällisin terveisin

ENERGIATEOLLISUUS RY